

Civilinė byla Nr. e2-3027-887/2023
Teismo proceso Nr. 2-13-3-00507-2023-8
Procesinio sprendimo kategorijos: 2.4.2.2.;
2.4.2.6.; 2.4.2.9.2.; 3.1.7.6.; 3.1.7.8.; 3.2.3.1.;
3.2.6.1.

ALYTAUS APYLINKĖS TEISMAS

S P R E N D I M A S LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. spalio 2 d.
Alytus

Alytaus apylinkės teismo Alytaus rūmų teisėja Agnė Petkevičienė,
sekretoriaujant Rasai Marcinkonei,
dalyvaujant ieškovės M. O. E. atstovei advokatei Onai Klinavičienei, atsakovės V. E. R. atstovui
advokato padėjėjui Juliiui Paškevičiui, tretiesiems asmenims S. D., D. J.,
teismo posėdyje žodinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovės M. O. E.
ieškinį atsakovei V. E. R. dėl asmeninės nuosavybės teisės pripažinimo į nekilnojamąjį turtą, tretieji
asmenys byloje S. D., D. J., R. D. P.

Teismas

n u s t a t ė:

Ieškovė M. O. E. kreipėsi į teismą ieškiniu, prašydama pripažinti butą, adresu (*neskelbtina*),
M. O. E. asmenine nuosavybe bei priteisti bylinėjimosi išlaidas.

Ieškovė ieškinyje nurodė, kad gyvenant santuokoje su pirmuoju sutuoktiniu Č. D. susilaukė
trijų vaikų: R. D. P., S. D. ir D. D. J. Č. D. dirbo Alytaus eksperimentiniame namų statybos kombinate.
Jų daugiavaikė šeimai buvo suteiktas trijų kambarių šeimyninis bendrabutis, adresu (*neskelbtina*).
Darbdaviui pertvarkius bendrabučių pastatą į žinybinį daugiabutį gyvenamąjį namą, butai buvo
skiriami dirbantiesiems, įrašytiems į eilę butui gauti. Butas, kuriame gyveno ieškovės šeima -
(*neskelbtina*), jiems buvo suteiktas kaip žinybinis butas, tik pasikeitė statusas iš šeimyninio
bendrabučio į žinybinį butą. Buto paskyrimas ir orderis buvo išrašytas Č. D. vardu, orderyje nurodyta
ieškovė ir trys jų vaikai: R. D., S. D., D. D. Č. D. mirus (*neskelbtina*), ieškovė su nepilnamečiais
vaikais liko toliau gyventi suteiktame žinybiniame bute. Ieškovė 1989-05-06 sudarė santuoką su J.
E., kuris apsigyveno ieškovei su pirmuoju sutuoktiniu suteiktame bute, adresu (*neskelbtina*). J. E. ir
ieškovei buvo suprantama, kad butas priklauso ieškovei, nes buvo suteiktas jos pirmajam sutuoktiniui
Č. D. Po santuokos su pirmąja sutuoktine G. E. nutraukimo, J. E. iš šeimos būsto išėjo tik su
asmeniniais daiktais, butą paliko buvusiai sutuoktinei, jokių piniginių santaupų ar kitokio turto
neturėjo. Privatizuojant butą, adresu (*neskelbtina*), nekilo abejonių, jog buto savininke bus ieškovė ir
kad butas jai priklausys asmeninės (privatinės) nuosavybės teise, kaip ir buvo įregistruota
nekilnojamojo turto registre. 1991-05-28 priėmus įstatymą dėl Butų privatizavimo, ieškovė kreipėsi
į Alytaus valstybinio eksperimentinio namų statybos kombinato (toliau – AENSK) administraciją dėl
buto įkainojimo ir leidimo privatizuoti žinybinį butą. 1992-03-09 parengtas Buto įkainojimo aktas,
kuriuo butas įkainotas 18 436,33 rubliais, iš kurių 2 248,32 rubliai mokami grynaisiais, o 16 187,90
rublių valstybės vienkartinėmis išmokomis, taikant koeficientą - 2, t. y., nurašant nuo investicinės

sąskaitos 8 093,95 rublius. 1992-04-03 ieškovė pasirašė buto pirkimo - pardavimo sutartį su AENSK įgaliotu asmeniu A. P. dėl buto, esančio (*neskelbtina*), pirkimo, sutartį patvirtino notarė E. J. Ieškovė sumokėjo privalomą rinkliavą – 92,00 rublių valstybinį mokestį. Butas tą pačią dieną - 1992-04-03 ieškovės vardu nuosavybės teise buvo įregistruotas Nekilnojamojo turto registre. Užaugus vaikams ir jiems sukūrus šeimas, trijų kambarių butas ieškovei tapo per didelis, todėl jai privatinės nuosavybės teise priklausanti butą ieškovė nutarė parduoti. Su pirkėju G. Z. 1995-02-20 sudarė buto, adresu (*neskelbtina*), pirkimo - pardavimo sutartį. Sutartyje nurodyta, kad pardavėjai M. O. E. privatinės nuosavybės teisėmis priklausantis butas už 15 000,00 litų parduodamas G. Z., butas atlaisvinamas iki kovo 15 dienos. Sutartį patvirtino notarė N. L. Sekančią dieną po buto pardavimo - 1995-02-21 ieškovė sudarė kito buto, adresu (*neskelbtina*), pirkimo - pardavimo sutartį. Sutartyje numatyta, kad pardavėjas J. R. privatinės nuosavybės teisėmis priklausanti butą parduoda pirkėjai M. O. E. už 10 000,00 litų, sutartį patvirtino notarė N. L. Už parduotą butą, priklausiusį ieškovei privatinės nuosavybės teisėmis, gauti pinigai – 15 000,00 litų buvo panaudoti buto, adresu (*neskelbtina*), įsigijimui, sutvarkymui, todėl šis butas ieškovei priklauso asmeninės (privatinės) nuosavybės teisėmis. J. E. 2022-01-21 mirė, todėl buvo kreiptasi į notarų biurą dėl paveldėjimo teisės liudijimo pagal įstatymą išdavimo. Paveldėjimo teisės byla užvesta notarės R. M. biure, o jai nutraukus darbinę veiklą, perduota notarės I. B. biurui. Teisę į paveldėjimą pareiškė J. E. dukra V. E. R. Akivaizdu, jog į paveldimo turto masę nepagrįstai įtraukiama 1/2 dalis buto, adresu (*neskelbtina*), nes šis butas ieškovei priklauso asmeninės nuosavybės teise.

Atsakovė V. E. R. pateikė atsiliepimą į ieškinį, kuriame nurodė, kad su ieškiniu nesutinka. Ieškovė nepateikė įrodymų, kad ji tik savo asmenines lėšas sumokėjo už privatizuojamą butą, adresu (*neskelbtina*) bei sudarant buto pirkimo-pardavimo sutartį aiškiai išreiškė savo valią įgyti butą asmeninės nuosavybės teise. Kiti ieškovės pateikti dokumentai neįrodo, kad ieškovė įgijo butą asmeninės nuosavybės teise. Ieškovė su palikėju sudarė santuoką 1989-05-06, taigi ieškovės pajamos nuo šios datos tapo bendroji jungtinė nuosavybė kartu su palikėju. Buto, adresu (*neskelbtina*), pirkimo-pardavimo sutartis sudaryta 1992-04-03, dalį kainos – 2 249,33 rublius ieškovė sumokėjo grynais pinigais 1992-03-12, todėl pagrįstai galima teigti, kad dalis kainos buvo sumokėta iš santaupų, sukauptų per trejus šeimyninio gyvenimo metus su palikėju, kurios laikytinos sutuoktinių bendrąja jungtine nuosavybe. 1992-04-03 buto pirkimo-pardavimo sutartyje, nėra nurodyta, kad ieškovė siekia šį butą įgyti asmeninės nuosavybės teise. Taip pat į bylą nepateikta jokių dokumentų, kurie leistų teigti, kad ieškovė, sudarydama šią pirkimo-pardavimo sutartį, išreiškė valią įgyti turtą asmeninės nuosavybės teise, bet ne kaip sutuoktinių bendrąją jungtinę nuosavybę. Taip pat nėra teisinio pagrindo teigti, kad notaras, nereikalaudamas sutuoktinio sutikimo, galėjo nustatyti turto nuosavybės teisinį režimą. Be to, notarai, prieš atliekant notarinius veiksmus, remiasi viešais registrais, šiuo atveju, nekilnojamo turto registre nebuvo įvardinta, kad butas, adresu (*neskelbtina*), priklausė ieškovei bendrosios jungtinės nuosavybės teise. Todėl notarei nebuvo pagrindo prašyti ieškovės pateikti sutuoktinio sutikimą. Ieškovė nepateikė jokių rašytinių įrodymų, jog už butą, adresu (*neskelbtina*), sumokėjo iš savo asmeninių lėšų. Priešingai, teigdama, jog sumokėjo iš gautų pajamų už parduotą butą, adresu (*neskelbtina*), kuris bendrosios jungtinės nuosavybės teise priklausė kartu su palikėju, pati patvirtina aplinkybę apie bendrų lėšų panaudojimą, kas reiškia, jog butas, adresu (*neskelbtina*), įgytas bendrosios jungtinės nuosavybės teise. 1995-02-21 nekilnojamo turto pirkimo-pardavimo sutartyje ir kituose ieškinio prieduose nėra užfiksuota aiškiai išreikšta ieškovės valia butą, adresu (*neskelbtina*), įgyti asmeninės nuosavybės teise. Dokumentuose vartojamas terminas „privatinė nuosavybė“ nėra termino „asmeninė nuosavybė“ sinonimas, tai terminas apimantis visus fizinių ar juridinių asmenų nuosavybės teisinius režimus ir darantis skirtį su valstybės nuosavybe.

Tretieji asmenys S. D. ir D. J. pateikė atsiliepimus į ieškinį, kuriuose sutikdami su ieškiniu, nurodė motyvus analogiškus ieškinio motyvams.

Ieškovės M. O. E. atstovė advokatė Ona Klinavičienė teismo posėdyje palaikė ieškinio reikalavimus ieškinyje nurodytais motyvais. Papildomai paaiškino, jog butas privatizuotas ieškovės vardu, kuris buvo parduotas be sutuoktinio sutikimo, kas reiškia, kad notaras pripažino, jog turtas ieškovės asmeninė nuosavybė. Pirkdama kitą butą, ieškovė jį įsigijo taip pat, kaip asmeninę nuosavybę. Butas buvo paskirtas Č. D., orderyje nurodyta ieškovė su vaikais, visa šeima gyveno bute.

Priėmus privatizavimo įstatymą, ieškovė privatizavo žinybinį butą. Butų privatizavimo įstatyme reglamentuota, kad turi būti aiškiai nurodyta, kieno vardu privatizuotas butas ir kas taps savininku. Buvo susitarta, kad butas bus privatizuotas ieškovės vardu. Sutartis sudaryta su ieškove patvirtina susitarimą, kad butas bus ieškovės nuosavybė. Parduodant privatizuotą butą, sutartyje buvo nurodyta, jog parduodamas ieškovei privatinės nuosavybės teisėmis priklausantis butas. Santuokos įstatymo 21 straipsnyje reglamentuota, jog turtas gali būti parduodamas be sutuoktinio sutikimo jeigu turtas nėra bendroji jungtinė nuosavybė. Turtas užregistruotas ieškovės vardu, ji su turtu elgėsi, kaip su savo asmenine nuosavybe, tik buto savininkas gali realizuoti turtą. Kitą dieną buvo įgytas ginčo butas ieškovės vardu – asmeninės nuosavybės teise, nekilnojamojo turto registre registruotas taip pat ieškovės vardu. Ginčo butas įgytas už lėšas gautas pardavus privatizuotą butą. Byloje nepateikti įrodymai, kad ieškovės sutuoktinis J. E. kažkokiu būdu perdavė ieškovei pinigų. J. E. neturėjo turto, savo uždarbį skirdavo vaikų išlaikymui.

Atsakovės V. E. R atstovas advokato padėjėjas Julius Paškevičius teismo posėdžio metu prašė netenkinti ieškinio reikalavimų. Paaikšino, kad ieškovė su sutuoktiniu sudarė santuoką 1989-05-06, todėl ieškovės pajamos nuo šios datos tapo bendroji jungtinė nuosavybė kartu su sutuoktiniu. Be to, Sodros išrašas patvirtina apie ieškovės sutuoktinio pajamas laikotarpyje nuo 1989 m. iki 1995 m., kas pagrindžia apie sutuoktinių bendrai disponuotas pajamas šeimos poreikiams bei neleidžia atskirti, kurios sutuoktinių lėšos buvo asmeninės ir kokiomis asmeninėmis ar bendromis sumokėta už buto įsigijimą. Kadangi buto, adresu (*neskelbtina*), pirkimo-pardavimo sutartis buvo sudaryta 1992-04-03, o dalį kainos, t. y. 2 249,33 rublius grynais pinigais ieškovė sumokėjo 1992-03-12, todėl pagrįstai galima teigti, kad dalis kainos buvo sumokėta iš lėšų, sukauptų per trejus šeimyninio gyvenimo metus su sutuoktiniu, kurios laikomos sutuoktinių bendrąja jungtine nuosavybe. Taip pat 1992-04-03 buto pirkimo-pardavimo sutartyje nėra nurodyta, kad ieškovė siekia šį butą įgyti asmeninės nuosavybės teise bei į bylą nepateikta jokių dokumentų, įrodančių, kad ieškovė, sudarydama šią pirkimo-pardavimo sutartį, išreiškė valią įgyti jį asmeninės nuosavybės teise. Taip pat ieškovė nepateikė įrodymų, jog, 1995-02-21 sudarydama buto, adresu (*neskelbtina*), pirkimo-pardavimo sutartį, sumokėjo iš savo asmeninių lėšų. Priešingai, ieškovė, teigdama, jog sumokėjo iš gautų pajamų už parduotą butą, adresu (*neskelbtina*), kuris bendrosios jungtinės nuosavybės teise priklausė ieškovei kartu su sutuoktiniu, pati patvirtina aplinkybę apie bendrų lėšų panaudojimą buto įgijimui bendrosios jungtinės nuosavybės teise. Susipažinus su 1995-02-21 nekilnojamo turto pirkimo-pardavimo sutartimi ir kitais ieškinio priedais, galima teigti, kad nėra užfiksuota aiškiai išreikšta ieškovės valia įgyti ginčo butą asmeninės nuosavybės teise. Ieškovė nurodo, kad buvo aiškiai išreikšta tiek ieškovės, tiek jos sutuoktinio J. E. valia dėl nuosavybės teisės rūšies minėto buto pirkimo-pardavimo sudarymo metu, tačiau nepateikė jokių tai pagrindžiančių rašytinių įrodymų. Pirkimo-pardavimo sutartyse ant žodžio „asmeninė“ užrašytas žodis „privatinė“, reiškia kitą nuosavybės teisės rūšį, t. y. ne asmeninės nuosavybės teisę bei šių sutarčių sudarytojo valią pakeisti netinkamą nuosavybės teisės rūšį į tinkamą, kuri atspindėtų tikrąją ieškovės nuosavybės teisių atsiradimo pagrindą. Ieškovė, remiantis Būtų privatizavimo įstatymo 5 straipsnio 1 dalimi teigia, kad nesant susitarimo tarp sutuoktinių, kas taps turto savininku, pirkimo-pardavimo sutartis nebūtų buvusi sudaryta. Įstatymas reikalauja, kad susitarimas dėl turto įgijimo būtų patvirtintas notariškai ir jis yra sąlyga sudaryti privatizuojamo turto pirkimo-pardavimo sutartį, bet ne nuosavybės rūšiai, nes sutuoktinių tarpusavio turtiniams santykiams taikoma šeimos teisė. Todėl teiginiai, kad ieškovės nedisponavimas tokiu rašytiniu susitarimu patvirtina apie ieškovės valią įgyti butą asmeninės nuosavybės ar kažkaip įrodo jos sutuoktinio valią yra nepagrįsti. Nekilnojamo turto registre tam tikro turto savininko įregistravimas atlieka tik informacijos išviešinimo funkciją, bet nėra nuosavybės teisės atsiradimo pagrindas.

Trečiasis asmuo S. D. teismo posėdyje palaikė ieškinio reikalavimus ir paaikšino, kad po tėvo S. D. mirties gyveno su motina M. O. E. J. E. atsikraustė gyventi pas juos tik su savo asmeniniais daiktais, motina susituokė su J. E.. Pastarasis apie penkiolika metų nepripažino savo dukros V., tik motinai pavyko jį įkalbėti pripažinti dukrą. Kadangi sesuo D. gyveno su motina, ji dalyvavo buto privatizavimo procese ir panaudojo savo investicinius čekius. Kadangi butas priklausė mamai, o sesuo prisidėjo investiciniais čekiais įsigyjant butą, notaras prašė sesers sutikimo. Butas (*neskelbtina*) buvo įsigytas apleistas, visi vaikai butą remontavo ir visiems visada buvo aišku, kad butas įgytas

motinos, už jos ir sesers lėšas. J. E. atlyginimą naudojo savo poreikiams ir išlaikymo vaikams mokėjimui, jis niekada nereiškė jokių pretenzijų į butą.

Trečiasis asmuo D. J. teismo posėdyje palaikė ieškinio reikalavimus ir paaiškino, kad privatizavus butą, jame buvo registruota mama ir ji, J. E. nebuvo registruotas. J. E. santaupų neturėjo, nes mokėjo dukroms išlaikymą. Jis niekuomet nereiškė jokių pretenzijų į butą, nes suprato, kad turtas jam nepriklauso. 2 248,33 rubliai įmokos privatizuojant butą buvo mamos, kuri turėjo santaupų, nes dirbo Chemijos gamyklos valgykloje bei ruošdavo maistą vestuvėms. Investiciniai čekiai buvo jos ir mamos, kokiomis dalimis neprisimena.

Teismas

konstatuoja:

Byloje tarp šalių kilo ginčas dėl santuokos metu įgyto turto teisinio režimo.

Iš bylos duomenų nustatyta, jog ieškovė M. O. E. ir Č. D. 1963-02-23 sudarė santuoką, susilaukė trijų vaikų - R., S. ir D. Č. D. dirbo Alytaus eksperimentiniame namų statybos kombinate. Jų daugiavaikėi šeimai buvo suteiktas trijų kambarių šeimyninis bendrabutis, adresu (*neskelbtina*), kuriame visa šeima gyveno. Č. D. 1974-06-05 mirė. Alytaus miesto Liaudies deputatų tarybos vykdomasis komitetas 1978-01-17 priėmė sprendimą „Dėl butų nuomos sutarčių perrašymo, asmenų įtraukimo į apskaitą butams gauti, gyvenamojo ploto paskirstymo, bendrabučių, įrengtų butuose, panaikinimo ir bendrabučio užregistravimo“. Pastaruoju dokumentu Alytaus miesto Liaudies deputatų tarybos vykdomasis komitetas nusprendė sutikti su Alytaus eksperimentinio namų statybos kombinato administracijos ir profsąjungos vietos komiteto pasiūlymu dėl išlaisvinto žinybinio gyvenamojo ploto ir bendrabučių, įrengtų butuose, panaikinimo ir paskyrimo darbuotojams pagal priedėlius Nr. 3-4. Priedu Nr. 4, patvirtintu Alytaus miesto darbo žmonių deputatų tarybos vykdomojo komiteto 1978-01-17 sprendimu Nr. 6, „Žinybinių butų, buvusių bendrabučių, paskirstymas Alytaus eksperimentinio namų statybos kombinato darbuotojams“ Č. ir M. O. D. bei jų trimis vaikams suteiktas butas (*neskelbtina*). Orderis žinybiniam butui suteikti išduotas 1978-01-17 Č. D., kartu su juo įregistruoti šeimos nariai M. O. D., R. D., S. D., D. D. M. O. D. 1989-05-06 susituokė su J. E., kuris apsigyveno kartu su sutuoktine bute, adresu (*neskelbtina*). 1992-03-09 buvo parengtas Buto įkainojimo aktas, kurį pasirašė M. O. E. Butas įkainotas 18 436,22 rubliais, iš kurių 2 248,32 rublių įmoka pinigais, o 16 187,90 rublių – koeficientu 2 indeksuotomis valstybės vienkartinėmis išmokomis (investiciniais čekiais) bei tikslinėmis kompensacijomis arba pinigais. Pradinis įnašas 2 248,32 rubliai turi būti įmokamas prieš notariškai tvirtinant pirkimo – pardavimo sutartį. 1992-03-09 Alytaus valstybinio eksperimentinio namų statybos kombinato direktoriaus valdybos posėdžio nutarimu Nr. 12, nutarta leisti pirkti butą M. O. E. 92,00 rublių valstybinį mokestį perkant butą sumokėjo M. O. E. 1992-04-03 ieškovė, kaip pirkėja, pasirašė buto, adresu (*neskelbtina*), pirkimo - pardavimo sutartį su AENSK įgaliotu asmeniu A. P., kuri buvo notariškai patvirtinta. 1995-02-20 sutartimi M. O. E. pastarąjį butą pardavė už 15 000,00 litų, sutartyje nurodyta, jog butas ieškovei priklauso privatinės nuosavybės teisėmis, sutartis patvirtinta notaro. 1995-02-21 sutartimi M. O. E. įsigijo butą (*neskelbtina*), už 10 000,00 litų, kurį 1995-02-23 nekilnojamojo turto registre registravo savo vardu. J. E. mirė 2022-01-21.

Teismas pažymi, kad įrodinėjimo tikslas - teismo įsitikinimas, pagrįstas byloje esančių įrodymų tyrimu ir vertinimu, kad tam tikros aplinkybės, susijusios su ginčo dalyku, egzistuoja arba neegzistuoja (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 176 straipsnio 1 dalis). Faktą galima pripažinti įrodytu, jeigu byloje esančių įrodymų pagrindu susiformuoja teismo įsitikinimas to fakto buvimu. Įrodymų vertinimas pagal CPK 185 straipsnį reiškia, kad bet kokios ginčui išspręsti reikšmingos informacijos įrodomąją vertę nustato teismas pagal vidinį savo įsitikinimą.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau - CK) patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo 25 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad CK trečiosios knygos VI skyriaus antrojo skirsnio normos, susijusios su sutuoktinių turto pagal įstatymus nustatytu teisiniu režimu, taikomos nepriklausomai nuo turto įgijimo momento - iki ar po šio kodekso įsigaliojimo. Tiek galiojusio

Santuokos ir šeimos kodekso (toliau – SŠK) 21 straipsnyje, tiek ir 2000 m. CK 3.87 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas principas, kad turtas, įgytas po santuokos sudarymo, yra sutuoktinių bendroji jungtinė nuosavybė. CK 3.89 straipsnyje nustatyta, kada turtas yra priskiriamas asmeninei sutuoktinio nuosavybei. Šios teisės normos nenustato jokių papildomų išlygų tam, kad santuokos metu įsigytas turtas taptų sutuoktinių bendrąja jungtine nuosavybe. Asmuo, neigiantis sutuoktinių bendro turto prezumpciją, privalo įrodyti, kad ginčo turtas, įgytas santuokos metu, nėra bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė. CK 3.89 straipsnio 1 dalyje išvardyti kriterijai, pagal kuriuos turtas gali būti priskirtas vieno sutuoktinio asmeninei nuosavybei: turto įgijimo laikas, turto įgijimo pagrindas, turto pobūdis, vieno iš sutuoktinių asmeninių lėšų panaudojimas, aiškiai išreikšta sutuoktinio valia įgyti turtą asmeninę nuosavybę.

Ieškovė reikalavimą, pripažinti ginčo butą jos asmenine nuosavybe, grindė tuo, jog butas buvo suteiktas ieškovės pirmajam sutuoktiniui, visi privatizavimo dokumentai bei pirkimo – pardavimo sutartys sudaryti ieškovės vardu, butas nekilnojamojo turto registre registruotas ieškovės vardu, vienoje iš sutarčių nurodyta, jog butas ieškovei priklauso privatinės nuosavybės teise bei sudarant sandorius nebuvo reikalaujamas sutuoktinio sutikimas.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje, susijusioje su turto privatizavimą reglamentuojančių teisės normų aiškinimu ir taikymu, ne kartą konstatuota, kad asmens teisė privatizuoti valstybinį turtą nėra prigimtinė ar kokia nors kita absoliuti teisė. Ji gali atsirasti tik įstatymo pagrindu. 1991-05-21 priimtame Lietuvos Respublikos butų privatizavimo įstatyme (toliau - Butų privatizavimo įstatymas) buvo įtvirtinta Lietuvos gyventojų, nuomojančių iš valstybės (savivaldybės) gyvenamąsias patalpas, teisė įsigyti vieną gyvenamąją patalpą privačion nuosavybėn lengvatine tvarka. Butų privatizavimo įstatymo 1 straipsnis nustatė Valstybinio ir visuomeninio butų fondo pirkimo - pardavimo tvarką nuomininkams iki 1992-03-01 pareiškusiems norą įsigyti nuosavybėn gyvenamąsias patalpas. Šio įstatymo 4 straipsnio 2 dalis reglamentavo, jog pagal šį įstatymą pirkti gyvenamąjį namą, butą turi teisę asmenys, kurie iki 1989-11-03 nuolat gyveno Lietuvos Respublikos teritorijoje ir šio įstatymo įsigaliojimo dieną buvo perkamo gyvenamojo namo, buto nuomininkai ar jų šeimų nariai arba kuriems po šio įstatymo įsigaliojimo nustatyta tvarka buvo suteikta gyvenamoji patalpa.

Lietuvos Tarybų socialistinės respublikos butų kodeksas (toliau – Butų kodeksas) reglamentavo, kad nuomininko šeimos nariai, gyvenantys kartu su juo, lygiai naudojasi su nuomininku visomis teisėmis ir vykdo visas pareigas, kylančias iš nuomos sutarties (54 straipsnio 1 dalis). Prie nuomininko šeimos narių priskiriami nuomininko sutuoktinis, jų vaikai (tarp jų ir įvaikiai) ir tėvai (įtėviai). Kiti giminaičiai ir nedarbingi išlaikytiniai gali būti pripažįstami nuomininko šeimos nariais, jeigu jie kartu su nuomininku gyvena ir veda bendrą su juo ūkį (54 straipsnio 3 dalis). Jeigu šiame straipsnyje nurodyti piliečiai nustoja buvę nuomininko šeimos nariais, bet toliau gyvena nuomojamoje patalpoje, jie turi tokias pat teises ir pareigas, kaip ir nuomininkas bei jo šeimos nariai (54 straipsnio 4 dalis). Todėl įvertinus aptartą teisinį reglamentavimą ir byloje nustatytas faktines aplinkybes, darytina išvada, kad mirus pagrindiniam nuomininkui S. D., jo sutuoktinė M. O. D. įgijo nuomininko teises ir pareigas, o ieškovei susituokus su J. E., pastarasis tapo jos, kaip nuomininkės, šeimos nariu ir įgijo tokias pat teises ir pareigas, kaip ir nuomininkas. Ieškovė ieškinyje taip pat patvirtina šią faktinę aplinkybę.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas civilinėje byloje Nr. 3K-37-311/2002 ir kitose kasacinėse bylose, aiškinant Butų privatizavimo įstatymo 5 straipsnį ir SŠK 21 straipsnio nuostatas, nurodė, jei ginčo butas buvo įgytas jį privatizavus pagal Butų privatizavimo įstatymą šalių santuokos metu, toks butas neabejotinai turi būti pripažintas abiejų sutuoktinių bendrąja jungtine nuosavybe. Šiuo atveju neturi teisinės reikšmės argumentai, kad J. E. nedalyvavo buto privatizavimo sandorio sudaryme ir nebuvo šio sandorio šalis, nes turtas, įgytas santuokos metu, laikomas priklausančiu abiem sutuoktiniams, nors jis įformintas vieno jų vardu (SŠK 21 straipsnio 3 dalis).

Ieškovės atstovė bei tretieji asmenys teismo posėdžio metu aiškino teismui, kad už privatizuojamą butą visas įmokas atliko ieškovė iš savo asmeninių lėšų bei savo ir dukros D. investiciniais čekiais, tačiau įrodymų, leidžiančių daryti išvadą, kad tai buvo asmeninės ieškovės lėšos, į bylą nėra pateikta. Ieškovė dar iki buto privatizavimo susituokė su J. E., jie vedė bendrą ūkį, abu dirbo ir gavo pajamas (2023-05-23 N. DOK 21792), priešingų įrodymų teismui nepateikta, todėl

nėra pagrindo konstatuoti, kad šis butas nesudaro sutuoktinių bendrosios jungtinės nuosavybės (SŠK 21 straipsnio 2 dalis ir SŠK komentaro 21 straipsnio 2 dalis).

Nagrinėjamoje byloje nustatyti reikšmingi faktai, kad butas, adresu (*neskelbtina*), privatizavimo būdu buvo įgytas M. O. E. ir J. E. bendrąja jungtine nuosavybe. Iš to seka, kad pardavus šį turtą pirkimo – pardavimo sutarties pagrindu ir įsigijus butą adresu (*neskelbtina*), taip pat buvo įgytas kaip bendroji jungtinė M. O. E. ir J. E. nuosavybė. Byloje nustatytos faktinės aplinkybės apie pirminio turto – buto privatizavimą šalių santuokos metu, vėlesnius turto perleidimo ir įsigijimo sandorius santuokos metu, net ir esant pateiktiems duomenims, kad nuosavybė į butą, adresu (*neskelbtina*), ir jį realizavus, į kitą įsigytą būstą - (*neskelbtina*), įregistruota vieno asmens vardu, nepaneigus sutuoktinių bendrosios jungtinės nuosavybės, toks Nekilnojamasis turtas laikytinas šalių bendrąja jungtine nuosavybe (SŠK 21 straipsnis, CK 3.87-3.88 straipsniai).

CK 3.88 straipsnio 3 dalies normos dėl viešo registro duomenų įtakos bendrosios jungtinės nuosavybės pripažinimui, vadovaujantis CK patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo 25 straipsnio 3 dalimi, taikomos, kai turtas registruojamas įsigaliojus 2000-07-18 įstatymu Nr. VIII-1864 patvirtintam CK. Iki šio kodekso įsigaliojimo, t. y. iki 2001-07-01, įregistruoto turto teisinis statusas nustatomas vadovaujantis SŠK 21 straipsnio 3 dalimi, pagal kurią turtas, įregistruotas tik vieno sutuoktinio vardu, laikomas priklausančiu abiem sutuoktiniams, jeigu tas turtas įgytas susituokus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. spalio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-551/2006).

Taip pat atkreiptinas dėmesys, jog buto įsigijimo sutartyje nėra nurodyta, kad turtas įgyjamas asmeninė vieno iš sutuoktinių nuosavybėn, taip pat, kaip minėta, tokia valia nebuvo aiškiai išreikšta, įforminta bei išviešinta ir po ginčo buto įsigijimo. Vien ta aplinkybė, kad kaip pirkėjas 1995-02-21 pirkimo–pardavimo sutartyje neregistruoja J. E., nereiškia, kad jis netapo turto bendraturčiu. Bendroji jungtinė nuosavybė yra skirta bendriems sutuoktinių tikslams ir bendroms pareigoms įgyvendinti. Bendrajai jungtinei nuosavybei nustatyti būtina įvertinti ne tik pajamų ar turto šaltinių ir įgijimo laiką, bet ir naudojimo paskirtį (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021-02-24 nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-18-313/2021). Nagrinėjamu atveju nustatyta, jog bute, adresu (*neskelbtina*), M. O. E. ir J. E. kartu gyveno 27 metus, kas reiškia, kad butas laikytinas šeimos gyvenamąja patalpa, naudojama šeimos poreikiams tenkinti. Dėl to darytina išvada, kad ginčo turtas atitinka bendrosios jungtinės nuosavybės paskirtį, nes buvo įsigytas bendriems sutuoktinių tikslams ir bendroms pareigoms įgyvendinti.

Teismas sutinka su atsakovės atstovu, kad buto, adresu (*neskelbtina*), pirkimo – pardavimo sutartyje nurodytas žodis „privatinė“ nuosavybė nėra žodžio „asmeninė“ nuosavybė sinonimas bei vertina, jog šis ir kiti ieškovės argumentai neturi teisinės reikšmės teisiniam bylos rezultatui, todėl teismas dėl jų nepasisako.

Vadovaujantis pirmiau nurodytais motyvais bei suformuota teismų praktika ieškinytis atmestinas.

CPK 93 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą. Pagal CPK 98 straipsnį šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo, dalyvavusių nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus ir teikiant konsultacijas. Dėl šių išlaidų priteisimo šalis teismui raštu pateikia prašymą su išlaidų apskaičiavimu ir pagrindimu. Šios išlaidos negali būti priteisiamos, jeigu prašymas dėl jų priteisimo ir išlaidų dydį patvirtinantys įrodymai nepateikti iki bylos išnagrinėjimo iš esmės pabaigos (CPK 98 straipsnio 1 dalis) (Vilniaus apygardos teismo 2023 m. liepos 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-1380-1097/2023).

Atkreiptinas dėmesys, kad iki bylos išnagrinėjimo iš esmės ieškovės atstovė pateikė įrodymus, jog ieškovė patyrė 300,00 Eur bylinėjimosi išlaidų (2023-09-12 Nr. DOK 37081), papildomą prašymą dėl 240,00 Eur ieškovės atstovė pateikė tik 2023-09-15 – po bylos išnagrinėjimo iš esmės.

Atsakovės atstovas pateikė įrodymus, jog atsakovė byloje patyrė 1 749,00 Eur bylinėjimosi išlaidų už procesinių dokumentų rengimą, konsultavimą, pasirengimą ir atstovavimą teismo posėdžiuose (2023-09-11 Nr. DOK 36904). Teismas, įvertinęs atliktuose mokėjimuose nurodytas

datas, kurios sutampa su atsakovės atstovo rengtų procesinių dokumentų bei vykusių teismo posėdžių datomis, vadovaudamasis CPK 93, 98 straipsniais, taip pat Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 ir Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio nuostatomis, konstatuoja, kad atmetus ieškinį, atsakovei priteistinos iš ieškovės jos patirtos bylinėjimosi išlaidos.

Iš ieškovės priteistina Alytaus apylinkės teismo 2023-03-13 nutartimi atidėta iki teismo sprendimo priėmimo 196,00 Eur žyminio mokesčio dalis.

Taip pat iš ieškovės valstybei priteistinos 59,76 Eur išlaidos, susijusios su procesinių dokumentų įteikimu (CPK 92 straipsnis, 96 straipsnio 1 dalis).

Teismas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 259, 263–265, 268, 270, 279, straipsniais,

n u s p r e n d ž i a :

Atmest ieškinį.

Priteisti iš ieškovės M. O. E., a. k. (*neskelbtina*), 1 749,00 bylinėjimosi išlaidas atsakovei V. E. R., gim. (*neskelbtina*).

Priteisti valstybei iš ieškovės M. O. E., a. k. (*neskelbtina*), 196,00 Eur žyminio mokesčio, jį sumokant Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos Finansų ministerijos, įmonės kodas 188659752, į biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, įmokos kodas 5660.

Priteisti valstybei iš ieškovės M. O. E., a. k. (*neskelbtina*), 59,76 Eur išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, jas sumokant į Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, mokėjimo dokumente nurodant įmokos kodą 5662 ir mokėjimo paskirtį – už išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu.

Sprendimas per 30 dienų nuo paskelbimo dienos gali būti skundžiamas Kauno apygardos teismui, paduodant apeliacinį skundą per Alytaus apylinkės teismo Alytaus rūmus.

Teisėja

Agnė Petkevičienė